

Henrikas Vaitiekūnas

Viskas, kas protingiausia, jau pasakyta: tereikia laiku ir vietoje tą citatą įsprausti...

Man labai patinka Marko Tveno pasakymas:

– Kai man buvo keturiolika, – rašė jis, – stebėjausi, koks kvailas yra mano tėvas. Kai man sukako dvidešimt vieneri, aš nustebau, kaip šis senas žmogus per septynerius metus įgavo tiek proto...

Čia apie tai, kaip auga ir išmintingesni tampa mūsų vaikai...

Tik nemanyskite, kad mums – vyresniesiems – senatvė proto neatneša. Tiesa, kartais reikia postūmio. Kartais tas postūmis ar apsisprendimas ateina ne pačiu geriausiu būdu.

Tokia – ilgoka – įžanga į visai nelinksmą (tačiau laimingai pasibaigusią) Janinos Graužinienės istoriją.

Nutiko tai, prieš kelerius metus: ankstyvą rytą – dviračiu važiuodama į ganyklą pas karves – moteriškė neteko sąmonės. Gerai, kad vyras Alfonsas – iškentęs ne vieną operaciją – laiku surado ir „greitąją“ iškvietė. Pakui – pasveikę ir apgiję – abu susėdo reikalų aptarti. Sprendimas buvo vienas: sunkiųjų ūkio darbų reikia atsisakyti, žemelę sūnui perduoti ir... iš viso šito užsidirbti, t.y. imti Europos skiriamos paramos pinigų atsisakantiems žemės ūkio gamybos. Ta „gamyba“, galima sakyti, – tik juokas vištoms: dvi karvutės, keli paršeliai, ir sparnuočių būrelis. – Anksčiau, net įsivaizduoti negalėjome, – sako Alfonsas Graužinis, – kad už tokį mažą ūkelį, kas nors kompensaciją mokėtų... Džiaugiamės, kad taip yra.

– Labai džiaugiamės žemę sūnui perrašę, – antrina ponija Janina. – Antraip dirvonuotų apleisti laukai. Pievų – dabar – niekam nereikia. Nesinuomotų jų niekas...

Nemanykit, kad Graužiniai – visą gyvenimą kaime praleidę – atitolo nuo žemės: greta daugiabučio, kuriame gyvena, Janina augina daržoves: kelias lysves morkų, burokėlių, bulvių. Šiltnamyje – pomidorus ir laukia pavasario, kai vėl galės užsiimti itin mėgiamais darbais – prižiūrėti gėles ar braškes.

Pasaulyje neįprasta skaičiuoti svetimus pinigus. Lietuvoje – kiek kitaip: jau tuomet, kai kaimynų klausinėčiau, kur čia Graužiniai gyvena („tie, kurie Europos paramą gavo“), kaimynai neprašomi ėmė pasakoti, kad jų daugiabučio šildymas – krosninis, o Janina ir Alfonsas už Europos Sąjungos pinigų įsigijo malkų, sustatė plastikinius buto langus. Vis daugiau pinigų prireikia brangstantiems vaistams...

Tokių istorijų Lietuvoje ne vieną išgirstume. Tuomet – galbūt – Jums pasirodytų, kad Europos pinigėliai, išties, jūsų kieme voliojasi: tereikia pasilenkti ir nuo žemės susirinkti.

Tuoj parašysiu, kad atsisakyti ūkio, perleisti jį vaikams – reikia mokėti: žinoti, kaip dokumentus pildyti ir ne vieną slenkstį numinti. Tačiau – ne vien pinigai mūsų gyvenimą gražina. Aloyzas Vinkus – netolimas Graužinių kaimynas – ūkį dukrai perleidęs – mato tame gražiame išėjime

„pensijon“ daug dvasinę ramybę teikiančių dalykų:

– Kartais, iš seno įpratimo, išsigąstu žvilgtelėjęs į dangų, – sako jis. – Kartais lietaus, o kartais saulės išsigąstu – nelygu, ko žemei reikia.

Bet paskui save subaru, jog tos problemos – nebe man. Europos Sąjunga man leido ir liepė džiaugtis gyvenimu. Sėkmingai tai ir darau...

Dabar – apie dokumentus ir taisykles.

Visai neseniai „Mūsų rytojus“ gavo anykštėno, norinčio pasitraukti iš prekinės žemės ūkio gamybos, laišką. Jis klausia, ar – turėdamas tik tris hektarus žemės – gali dalyvauti KPP priemonėje, jei žemės niekam neperduos, tik negamins žemės ūkio produkcijos. Specialistų atsakymas – trumpas: Ne! Nes negalima pretenduoti tik į dalį paramos. Privaloma perleisti vieną, žemės ūkio naudmenų, hektarą: parduoti arba padovanoti. Pieno kvotas taip pat būtina padovanoti arba parduoti. Adresatas – svarbus. Štai, atsisakant gamybos, gyvulius galima parduoti bet kam: net mėsos kombinatui. O žemę galima perduoti tik ūkio perėmėjui.

Dar vienas, itin paprastas klausimas (tačiau dažnas): ką daryti, jei ūkininkas nori perduoti ūkį ne vienam, o dviem? Pavyzdžiui, tėvai – dviem savo vaikams. Atsakymas – gan paprastas: gali. Taisyklėmis nustatyta, jog perduodama valda turi būti padalinta. Kiekviena jų – ne mažesnė nei dvidešimt hektarų.

Na, dar vienas, itin dažnas klausimėlis, kurį randame Jūsų laiškuose „Mūsų rytojui“: ar buvęs ūkininkas pieno kvotas privalo ūkio perėmėjui perleisti, ar – galbūt – gali jas parduoti?

Atsakome: pieno gamybos kvotas, pasitraukiantys ūkininkai, perduoda ūkio perėmėjams, šeimos nariams (išskyrus sutuoktinius) arba pateikia paraišką parduoti kvotą pieno gamybos kvotų pardavimo aukcione.

...Ar buvo taip, kad Jums – tarsi iš dangaus – imtų ir nukristų devyni tūkstančiai litų?

Domeikavos kaimo gyventojui Česlovui Ščebadai taip nutiko. Anksčiau turėjęs vos du hektarus žemės ir tik dvi karvutes, ūkininkas – vos tik sulakęs dar visai jauno, vyrui, amžiaus – penkiasdešimt penkerių – nedvejodamas užpildė paraišką Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie žemės ūkio ministerijos ir nedidelį savo ūkelį perleido kaimynui.

Na, ne vien apie gražius, gerus dalykus ar dideles pinigų sumas rašome: Česlovas Ščebada šiais metais gaus jau kur kas mažesnę ES paramą. Štai kodėl: sušlubavus sveikatai, teks atsisakyti darbo, paskirta invalidumo pensija mokama iš „Sodros“ biudžeto, todėl parama mažesnė.

Paaiškinsiu: visą šeimnininkui skiriamą paramą sudaro pastovi ir kintama išmokos dalis. Pastovi dalis – tai 5348.4 lito metų kompensacija. Jei gauni pensiją – pastovi paramos dalis mokama išskaičiuojant sumą per metus gautą iš „Sodros“. Taigi, jei per metus Česlovo pensija – 4348.4 lito, tai pastovioji paramos dalis – 1000 litų.

Nesudėtinga. Be to, pačiam skaičiuoti neteks, pačiam reikės tik pasiimti.